

Arodslimību reģistrācijas kārtība un arodslimnieku tiesības

Jeļena Reste, *Dr. med.*

arodveselības un arodslimību ārsts, sāpju ārsts

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

VITA BREVIS ARS LONGA

Rīgas Stradiņa universitāte
Darba drošības un vides veselības institūts
Aroda un vides medicīnas katedra

Arodslimību noformēšanas juridiskie aspekti

- Arodslimību noformēšanas kārtību nosaka Latvijas normatīvie akti - LR MK 2006. gada 6.novembra noteikumi Nr.908 “**Arodslimību izmeklēšanas un uzskaites kārtība**”
- Par arodslimībām var būt atzītas tikai tās slimības, kuras ir iekļautas **oficiālajā arodslimību sarakstā** (LR MK 2006. gada 6.novembra noteikumu Nr.908 “Arodslimību izmeklēšanas un uzskaites kārtība” **1. pielikums**)
- Oficiāli arodslimību apstiprināt ir tiesīga tikai VSIA Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centra **Ārstu komisija arodslimībās**

Kur griezties, ja rodas aizdomas par arodslimību?

- pie ģimenes ārsta,
- pie vietējā arodslimību ārsta,
- uz Paula Stradiņa KUS Aroda un radiācijas medicīnas centru

Rīgā, Pilsoņu ielā 13, 40. korp.,
tālr. 67069291, 67617050.

www.stradini.lv

www.ardslimibas.lv

Kādi dokumenti nepieciešami, lai apstiprinātu arodslimības diagnozi?

- nosūtījums no ģimenes ārsta uz Paula Stradiņa KUS Aroda un radiācijas medicīnas centru arodslimību ārsta konsultācijai;
- veikto izmeklējumu rezultāti (slēdzienu kopijas);
- izraksts no ambulatorās kartes par pārciestajām slimībām;
- darba stāžu apliecinājoši dokumenti (darba grāmatiņas, darba līgumu, nodokļu grāmatiņas kopijas, vai citi darba devēja izsniegti apliecinājumi).

Kādas ir arodslimnieku tiesības? ⁽¹⁾

- Visos legāli noformēta darba gadījumos nodarbinātajam sociālo aizsardzību garantē LR normatīvie akti.
- Apstiprinātas arodslimības gadījumā nodarbinātais, vēršoties VSAA, var saņemt:
 - ✓ Slimības pabalstu – sākot ar darba nespējas 1. dienu, maksā līdz 26 kalendārajām nedēļām, ja darba nespēja (slimības lapa) ir nepārtraukta, vai 52 kalendārajām nedēļām triju gadu laikā, ja darba nespēja atkārtojas ar pārtraukumiem. Šo pabalstu piešķir 80% apmērā no 12 mēnešu vidējās apdrošināšanas iemaksu algas (izlaižot divus mēnešus pirms mēneša, kurā noticis darba negadījums vai konstatēta arodslimība).

Kādas ir arodslimnieku tiesības? ⁽²⁾

- Apstiprinātas arodslimības gadījumā nodarbinātais, vēršoties VSAA, var saņemt:
 - ✓ Atlīdzību par darbspēju zaudējumu – tiek maksāta katru mēnesi. Tās apmēru aprēķina atkarībā no VDEĀK noteiktā darbspēju zaudējuma procenta un vidējās iemaksu algas (ja darbspēju zaudējums $\geq 25\%$).
 - ✓ Atlīdzību par apgādnieka zaudējumu var saņemt arodslimnieka nāves gadījumā. To maksā mirušā cilvēka darba nespējīgajiem ģimenes locekļiem, kurus mirušais daļēji vai pilnīgi apgādāja.
 - ✓ Apbedīšanas pabalstu, ja iestājusies arodslimnieka nāve.

Kādas ir arodslimnieku tiesības? (3)

- ✓ Atlīdzību par papildu izdevumiem:
 - ✓ ārstēšanai un aprūpei (piem., pacienta maksājumi, medikamenti, operācijas);
 - ✓ profesionālai rehabilitācijai (piem., kursi jaunas profesijas apgūšanai);
 - ✓ ārstniecības iestāžu apmeklēšanai un pavadona paredzēto ceļa izdevumu apmaksai;
 - ✓ rehabilitācijas līdzekļu iegādei, remontam, medicīniskai rehabilitācijai (piem., dažādas procedūras, masāža, ārstēšanās sanatorijā u.c.)
 - ✓ tehnisko palīglīdzekļu (protēžu u.c.) iegādei un remontam.
- ✓ Atlīdzības kopējā summa par papildu izdevumiem, sākot no 2006. g. 1. janvāra, ir 1125 Ls (≈1600 eiro).

BET !!!

- pašnodarbinātās personas nav apdrošinātas pret arodslimībām un nelaimes gadījumiem darbā;
- akūtas arodslimības, kuras attīstās vienas darba maiņas laikā, saskaņā ar pašreizējo likumdošanu tiek traktētas kā nelaimes gadījums darbā, tādēļ jā sastāda akts par nelaimes gadījumu darbā.
- ja slimības cēlonis ir trauma, kas notikusi darba vietā, - tā nav arodslimība. Šajā gadījumā oficiāli jānoformē **akts par nelaimes gadījumu darbā** un ārstēšanas izdevumu segšanai jāgriežas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (VSAA); ilgstošas darba nespējas gadījumā un paliekošu funkcionālo traucējumu gadījumā jāgriežas Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijā (VDEĀVK).

BET !!!

- Arodslimības noformēšana nozīmē to, ka nodarbinātajām vajadzēs mainīt pašreizējos darba apstākļus (darba veidu, darba režīmu u.tml.) – **pastāv risks pazaudēt darbu!!!**
 - » arodslimības atzīšana ne visos gadījumos nozīmē, ka cilvēks vairs nevar strādāt savā profesijā vai vispār nevar strādāt;
 - » bieži vien arodslimnieki ir cilvēki ar lielu darba pieredzi un augstu kvalifikāciju, kuri var būt vērtīgi darba devējam;
 - » arodslimnieki ir **cilvēki ar īpašām vajadzībām**;
 - » daudzos gadījumos kaitīgus faktorus var modificēt tā, lai esošo arodslimību gaita nepasliktinātos.

Ergonomisko riska faktoru radīto MSS slimību diagnostika

- Ārsta apskate, vērtējot lokālu sāpīgumu, jušanas traucējumus, kustību apjomu skartajā ķermeņa daļā
- Asins analīze (iekaisuma rādītāji)

Instrumentālās diagnostikas metodes:

- mīksto audu un locītavu ultrasonogrāfija (pie pieredzējušā speciālista!!!);
- magnētiskās rezonanses izmeklējums

Pie mīksto audu bojājumiem visbiežāk mazinformatīvas:

- rentgenogrāfija
- kompjūtertomogrāfija

Ergonomisko riska faktoru izraisīto MSS slimību ārstēšana un rehabilitācija

- Jo ātrāk tiek pamanīta slimība un uzsākta savlaicīga ārstēšana ar sekojošu rehabilitāciju, jo lielākās izredzes saglabāt nodarbinātā darbaspējas un atgriezt darbā.
- Atgriežot darbā pēc slimošanas, obligāti jāvērtē darba vietas ergonomika un iespējamie uzlabojumi kontekstā ar slimību.